

Vloga slikanic pri razumevanju in uravnavanju neugodnih čustev v predšolskem obdobju

DOI: 10.4312/Obdobja.44.151-157

Eva Klemenc, Kranjski vrtci, Kranj; eva.klemenc11@gmail.com

Petra Dolenc, Pedagoška fakulteta, Univerza na Primorskem, Koper; petra.dolenc@pef.upr.si

Barbara Zorman, Pedagoška fakulteta, Univerza na Primorskem, Koper;
barbara.zorman@upr.si

Kot večkodna besedila so slikanice posebej primerne za spodbujanje empatije in teorije uma. Premišljeno posredovanje slikanic otrokom v predšolskem obdobju lahko izboljša sposobnosti prepoznavanja, razumevanja in izražanja čustev ter omogoči prenos znanja o strategijah uravnavanja čustev iz slikanic v lastna življenja. V prispevku predstavljamo raziskavo o načrtovanju, izvedbi in evalvaciji posredovanja štirih slikanic na temo neugodnih čustev v dveh skupinah predšolskih otrok v starosti od štiri do šest let. Posredovanje slikanic je potekalo v skladu s temeljnimi načeli komunikacijske didaktike književnosti oz. posredovanja večkodnih besedil. Predvsem v fazah izražanja vtisov oz. poustvarjanja estetskega doživetja smo opazovali, kako se dojemanje neugodnih čustev, ki jih predstavljajo slikanice, odraža v odzivih otrok, natančneje v njihovih govornih, likovnih in telesnih poustvaritvah, ter kako so otroci čustva, predstavljena v slikanicah, povezovali z lastnimi izkušnjami.

slikanice, branje, neugodna čustva, zgodnje otroštvo, vrtce

As multimodal texts, picture books are particularly suitable for promoting empathy and theory of mind. Thoughtful presentation of picture books to preschool children can, among other things, improve their ability to recognize, understand, and express emotions (and facilitate the transfer of knowledge about emotion regulation strategies from picture books to their own lives). This article presents a study based on the design, implementation, and evaluation of presenting four picture books about unpleasant emotions to two groups of preschool children four to six years old. The picture books were presented according to the basic principles of communicative literature teaching and the principles of teaching multimodal texts. Particularly in the phase of expressing the children's aesthetic experience, it was observed how the unpleasant emotions represented in the picture books were reflected in the children's reactions, especially in their linguistic, visual, and physical recreations of the picture books, and how the children related the emotions presented in these books to their own experiences.

picture books, reading, unpleasant emotions, early childhood, preschool

1 Uvod

Čustva so zapleteni psihofiziološki procesi, ki izražajo posameznikov vrednostni odnos do zunanjega sveta ali samega sebe ter predstavljajo subjektivni odziv na specifično situacijo, ki jo posameznik ocenjuje kot zanj pomembno (Lazarus 1991 v: Smrtnik

Alojzija Zupan Sosič (ur.): *Čustva in slovenska književnost*.
Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani, 2025 (zbirka Obdobja, 44)
ISSN: 1408-211X, e-ISSN: 2784-7152
ISBN 978-961-297-712-2, 978-961-297-709-2 (PDF)

Vitulić 2007: 26). Običajno jih delimo na prijetna oz. ugodna in neprijetna oz. neugodna ter temeljna in sestavljena (tudi čustva samozavedanja, kot so sram, ponos, ljubosumje, zadrega). Medtem ko vsa temeljna čustva (veselje, zanimanje, presenečenje, strah, jeza, žalost in gnus) opazamo že pri dojenčkih na podlagi njihovih obraznih izrazov, pa v obdobju malčka poleg temeljnih čustev otrok doživlja tudi čustva samozavedanja (sram, zadrega, krivda, zavidanje, ponos), ki se nanašajo na ugodno ali neugodno doživljanje sebe (Zupančič 2020: 261). V zgodnjem otroštvu se nadaljuje razvoj prepoznavanja, razumevanja čustev, otroci pa tudi vse bolj razumejo, da lahko posameznik doživlja več različnih čustev hkrati. Glavni razvojni napredek v tem obdobju se kaže na področju nadzora nad čustvenim doživljanjem in izražanjem, ki postaja vse bolj uravnoteženo in socialno sprejemljivo (Kavčič, Fekonja 2020: 393).

Ker je sposobnost razumevanja in uravnavanja čustev po mnenju nekaterih avtorjev (Akin idr. 2000) osnova za soočanje z različnimi življenjskimi izzivi, je ključno, da spodbujamo otrokov čustveni razvoj in uravnavanje različnih čustvenih stanj. Pregled raziskav, ki so analizirale vpliv dialoškega branja na otrokove socialno-čustvene in socialno-kognitivne veščine, zmožnost pripovedovanja, slovnično zmožnost in znanje o svetu, je pokazal, da dialoško branje odraslih z otroki ugodno vpliva na razvoj prepoznavanja čustev in psihičnih stanj, tako lastnih kot tujih (Grøver idr. 2023). Številni avtorji (Nikolajeva 2013, 2018; Iordanou, Mattock 2022; Schoppman idr. 2023; Zorman 2017; Pezdirc Bartol 2024) kot najprimernejše sredstvo za čustveno opismenjevanje otrok v predbralnem oz. zgodnjem bralnem obdobju izpostavljajo slikanico. Ta je že izhodiščno namenjena skupnemu branju otrok in odraslih, posebej dragocena za čustveno opismenjevanje pa je njena večkodnost, tj. interakcija slikovnega in verbalnega (Nikolajeva 2013, 2018). Študije dokazujejo tudi, da premišljeno posredovanje slikanic otrokom v predšolskem obdobju med drugim lahko izboljša sposobnosti prepoznavanja, razumevanja in izražanja čustev (Bergman idr. 2021) ter omogoči prenos znanja o strategijah uravnavanja čustev iz slikanic v lastna življenja (Schoppmann idr. 2023). Jezik kot medij, ki temelji na abstrakciji in arbitrarnem razmerju med označevalcem in označenim, ni zmeraj uspešen pri neposrednem izražanju spremenljivosti in večpomenskosti čustev. Vrzel med abstraktnimi jezikovnimi koncepti in telesnim doživljanjem čustev uspešno premošča metaforično izražanje (gl. Zorman 2017). Za otroke, ki se prepoznavanja čustev šele učijo, je dobrodošlo, da so čustva prikazana v (likovni) upodobitvi telesa. Zaradi razvojnih značilnosti mlajši otroci čustva lažje prepoznajo v zunanji manifestaciji, npr. solzah, kot v opisu občutja, npr. žalosti (Kordigel Aberšek 2008). Slikanice so problemske teme, med katere sodi tudi izražanje neugodnih čustev, začele predstavljati po letu 1990, izraziteje pa v 21. stoletju (Iordanou, Mattock 2022; Schoppmann idr. 2023). Tudi Nikolajeva (2013) je mnenja, da se slikanice sicer že od nekdaj uporabljajo za spodbujanje bralnih spretnosti otrok, v kontekstu razvoja čustvene pismenosti pa so bile precej zapostavljene. Spoznanja s področja razvojne in kognitivne psihologije so raziskovalcem mladinske književnosti omogočila nov vpogled v uporabo slikanic, kar lahko pripomore k spodbujanju otrokove čustvene pismenosti (Nikolajeva 2013, 2018; Schoppmann idr. 2023). Vse to se sklada tudi s cilji književne vzgoje v vrtcu, ki med

drugim izpostavljajo pomen otrokovega razvijanja sposobnosti identifikacije s književno osebo in posledično spoznavanje različnih čustvenih stanj, ki jih ta oseba doživlja (Kordigel, Jamnik 1999).

2 Raziskava

2.1 Načrt in izvedba

V raziskavi smo se osredotočili na otroško dožemanje podajanja neugodnih čustev v slikanici, zlasti jeze, žalosti in strahu. Za izbrana čustva smo se odločili, ker so temeljna in evolucijsko pomembna čustva, ki jih doživljajo vsi otroci, hkrati pa je pomembno, da jih znajo prepoznavati in jih ustrezno uravnavati. Namen raziskave je bil ovrednotiti pomen slikanic pri razumevanju in uravnavanju neugodnih čustev pri otrocih drugega starostnega obdobja v izbranem slovenskem vrtcu. Zastavili smo si naslednja raziskovalna vprašanja:

- Katere slikanice za predšolske otroke so primerne za obravnavo neugodnih čustev, kot so strah, žalost in jeza?
- Kako se posamezna obravnavana neugodna čustva v slikanicah odražajo v odzivih otrok – kako jih doživljajo, izražajo in uravnavajo?
- Kako se estetska doživetja slikanic odražajo v različnih poustvaritvah otrok?
- Kakšna je uporabna vrednost izbranih slikanic za obravnavo neugodnih čustev pri predšolskih otrocih?

Za namene raziskave smo z dvema manjšima skupinama (največ sedem) predšolskih otrok izvedli štiri delavnice (30–45 minut), ki so tematizirale temeljna neugodna čustva: prva delavnica strah, druga žalost, tretja jeza in četrta kombinacijo teh navedenih čustev. Za izvedbo delavnic smo na podlagi jezikovne in likovne kakovosti, ustrezne tematizacije neugodnih čustev ter primernosti za starostno skupino otrok (4–6 let) izbrali dve slovenski in dve tuji slikanici, in sicer Ida Mlakar: *Kako sta Bibi in Gusti preganjala žalost* (2004), Max Velthuis: *Žabec se boji* (2004), Aksinja Kermauner: *O miški, ki je oklofutala medveda* (2022) in Maurice Sendak: *Tja, kjer so zverine doma* (2013). Med izvajanjem delavnic smo s pomočjo opazovalnega obrazca beležili vedenje otrok.

V skladu z načeli komunikacijske didaktike mladinske književnosti (Kordigel Aberšek 2008) smo vsako delavnico začeli z uvodno motivacijo, sledilo je interpretativno branje, pri čemer smo bili pozorni, da so bile ilustracije otrokom dobro vidne. Sledilo je izražanje doživetij. Pri usmerjenem pogovoru smo se sprva osredotočili na like v slikanici in na čustva, ki so jih doživljali, potem pa je glede na interes in odzivnost otrok sledil pogovor o njihovem doživljanju ter uravnavanju čustev, obravnavanih v slikanici. Pogovor o slikanici je bil usmerjen: otrokom smo postavljali odprta vprašanja in jih spodbujali k izražanju mnenj, hkrati pa nismo vztrajali, če se kdo ni želel izpostaviti ali govoriti o določeni temi. Sledilo je poustvarjanje estetskega doživetja, ki je zajemalo likovno in gibalno izražanje oz. dramsko poustvaritev dogajanja. Otroke smo spodbujali, vendar jim nismo dajali natančnih navodil ali postavljali omejitev. Glede na motivacijo in pozornost otrok smo v izvedbo vključili še krajši zaključek, namenjen sprostitvi in povzetku srečanja.

2.2 Rezultati in razprava

Otroci so na začetku vsake delavnice z veseljem pričakovali nove zgodbe in dejavnosti, radovedno so spremljali ilustracije, kar kaže na pomen ustreznega posredovanja slikovne komponente. Branju je vedno sledilo nekaj trenutkov tišine, saj smo želeli počakati na prve odzive otrok. Pri vseh delavnicah smo dosledno opazovali željo otrok, da bi slikanico prebrali še enkrat in si ponovno ogledati ilustracije. V nadaljevanju na kratko povzemamo najpomembnejše ugotovitve glede odzivov otrok.

Otroci v obeh skupinah so po branju slikanice *Kako sta Bibi in Gusti preganjala žalost* prepoznali, katero čustvo je slikanica obravnavala, čeprav jim predhodno nismo prebrali naslova slikanice. Vsi otroci so se o žalosti brez težav pogovarjali, kar med drugim kaže, da žalost razumejo. V pogovoru o tem, kdaj sami doživljajo žalost, so v obeh skupinah navajali razne telesne poškodbe (padec, udarec itn.), kar potrjuje trditev Kordigel Aberšek (2008), da mlajši otroci čustva lažje prepoznajo v zunanji manifestaciji. Otroci so iz podobnih razlogov izhajali tudi pri pogovoru o tem, kako lahko nekemu, ki je žalosten, pomagamo: »V primeru, da kdo pade, mu prinesem obliž« itn. Nekateri odgovori nakazujejo, da so otroci žalostni takrat, ko je prizadet nekdo izmed njihovih bližnjih (npr. če komu razbijejo skodelico, ko brat nagaja mami ali očetu idr.). Slednje kaže tudi porast otrokove občutljivosti v medosebnih odnosih, kar je pomembno za razvoj empatije kot ene ključnih socialnih veščin (Nikolajeva 2013). Sledilo je likovno poustvarjanje, pri katerem se je v največji meri pojavljal motiv milnega mehurčka. Milni mehurček, s katerim Bibi izdiha žalost, predstavlja osrednjo pesniško podobo besedila oz. telesno, materialno ponazoritev čustva. Dejstvo, da se je ta motiv pogosto pojavil v otroških likovnih poustvaritvah besedila, potrjuje zgornji trditvi, da metafore oz. materialne manifestacije čustev otrokom pomagajo pri njihovem prepoznavanju in uravnavanju.

Analiza likovnih poustvaritev estetskega doživetja je pokazala, da so kar trije otroci poleg prašičkov narisali volka, ki se v obravnavani slikanici ni pojavil. Verjetno lahko tu zaznamo medbesedilno povezavo s pravljico bratov Grimm *Volk in trije prašički*, ki so jo po besedah vzgojiteljice v vrtcu otroci že večkrat slišali, kar nakazuje na to, da je mogoče že v predšolski književni vzgoji (na igriv način) razvijati večšino medbesedilnega povezovanja, ki je ključen del kompleksne literarne zmožnosti.

Tudi pri slikanici *Žabec se boji* so otroci brez težav prepoznali čustvo strahu in se o njem sproščeno pogovarjali, zelo radi so delili svoje osebne izkušnje, povezane z doživljanjem strahu. Kot razlog za strah so večinoma omenjali duhove in pošasti, največkrat v povezavi s temo. To potrjuje ugotovitve (Smrtnik Vitulić 2007), po katerih so strahovi v zgodnjem otroštvu pogosto povezani z bujno domišljijo, zato kot izvore strahu navajajo nadnaravna bitja. Sposobnost ločevanja resničnosti od domišljije se v tem obdobju namreč še razvija (Kavčič, Fekonja 2020). Pogosto so otroci kot izvor strahu navajali tudi odsotnost bližnjih oseb, predvsem staršev. Otroci v obeh skupinah so slikanico z velikim zanimanjem dramsko poustvarili. Doživljanje strahu so izrazili zelo doživeto, hkrati pa so v obeh skupinah prišli do smiselnega zaključka, kako premagati strah – vsem je bilo skupno to, da so ga, podobno kot v slikanici, premagali s pomočjo prijate-

ljev. To lahko povežemo z navedbami nekaterih avtorjev, po katerih se otroci pogosto poistovetijo z različnimi pomembnimi osebami (npr. vrstniki) ali knjižnimi liki ter se tako učijo reševanja problemov v vsakdanjem življenju (Kordigel, Jamnik 1999; Schoppmann idr. 2023).

Slikanico *O miški, ki je oklofutala medveda* so otroci spremljali z velikim zanimanjem. Čustvo jeze so brez težav prepoznali, so bili pa pri pogovoru o jezi zelo zadržani in v veliki večini niso želeli deliti svojih izkušenj, povezanih z jezo. Čeprav je jeza z razvojnega vidika koristno čustvo, saj lahko otroku predstavlja motivacijo za premaganje ovir ali mu omogoča, da se postavi zase (Kavčič, Fekonja 2020), ostaja v primerjavi z drugimi neugodnimi čustvi (npr. strahom, žalostjo) pogosto tabuizirana, predvsem zato, ker jo večkrat napačno enačimo z agresivnostjo in nasiljem. Slednja namreč predstavljata negativni vedenjski izraz jeze, ko je ne uspemo ustrezno uravnati oz. izraziti na družbeno sprejemljiv način. Prav zato smo se pri gibalnem oz. dramškem poustvarjanju osredotočili na socialno sprejemljivo uravnavanje jeze – pri otrocih smo izražanje jeze spodbujali, vendar poudarjali predvsem konstruktivne načine njenega izražanja. Pri tem so otroci sodelovali tako, da so vključevali svoje ideje in jih tudi preizkusili, kjer je bilo to možno. Najbolj so si zapomnili, da je miška v slikanici, da bi se pomirila, štela od deset nazaj. Tako so tudi sami vključevali ideje s štetjem (npr. preštej barvice, žlice ipd.).

Otroci obeh skupin so ob slikanici *Tja, kjer so zverine doma* v primerjavi z drugimi slikanicami kazali še intenzivnejše zanimanje za ilustracije. Tako so potrdili ustreznost avtorjeve odločitve, da osrednji del (ta upodablja Maksovo soočanje z lastno jezo, prikazano v metaforični upodobitvi srečanja z »zverinami«) poda izključno v slikah, brez besed. Z odpovedjo besednemu delu, ki ga v posredovanju slikanice neopismenjenemu otroku posreduje odrasla oseba, je Sendak (začasno) odpravil hierarhično izhodišče skupnega branja in otroka povabil, da avtonomno vstopi v pripovedni prostor slikanice ter jo samostojno interpretira. Interes otrok za ilustracije je potrdil tudi pomen ustreznega posredovanja slikovnega dela knjige otrokom v predšolski književni vzgoji in še zlasti pomen posredovanja čustvenih stanj otrokom preko kakovostnih ilustracij. Zanimivo se nam je zdelo, da so otroci slikanico najprej povezali s čustvom strahu. Najverjetneje zato, ker so se večini otrok zverine v slikanici zdele strašne. Po mnenju Iordanou in Mattock (2022) so »divje stvari« v slikanici metafora za dečkovo jezo. Povezava med čustvoma jeze in strahu lahko služi kot izhodišče spoznanja, da lahko posameznik doživlja več različnih čustev hkrati. Kot na predhodni delavnici, se tudi v tem primeru otroci o jezi niso želeli veliko pogovarjati, eden od otrok je Maksa označil kot »zlobnega fanta«, ker se je pretvarjal, da je zverina. To bi lahko še dodatno nakazovalo na dejstvo, da družbene norme narekujejo potlačeno izražanje intenzivnih čustev (Iordanou, Mattock 2022), posledično pa otroci jezo dojemajo kot nekaj slabega, čeprav je izražanje jeze pri mlajših otrocih pogosto in normalno. Pri likovnem poustvarjanju oz. dramatizaciji so otroci največji interes izkazali za zverine, ki so jih zelo nazorno oponašali, pojavile pa so se tudi na večini risb.

Otroci so pokazali več interesa in pripravljenosti za pogovor o lastnih izkušnjah doživljanja, uravnavanja žalosti in strahu kot pa jeze. O jezi, ki se je pojavljala kot odziv na dogodke v izbranih slikanicah, so se otroci še želeli pogovarjati, iz česar je bilo razvidno, da razumejo jezo, ki se je pojavila pri literarnih likih, ter so v slikanici prepoznali tudi socialno sprejemljive in nesprejemljive načine soočanja z jezo. O jezi v povezavi z lastnimi izkušnjami pa večinoma niso želeli govoriti, zato se je ravno pri obravnavi tega čustva kot zelo uporabno in smiselno izkazalo poustvarjanje slikanice.

Pri poustvarjanju slikanice so otroci na splošno pokazali več interesa za dramsko kakor za likovno poustvarjanje. Gledališke dejavnosti kot poustvarjanje bralnega doživljanja na temo čustev otrokom omogočajo intenzivno vživetje v telesni položaj lika, poleg tega pa nudijo tudi izhodišče za improvizacijo in varno eksperimentiranje v socialni interakciji (Lešnik Jeras 2024).

3 Sklep

Priprava in izvedba raziskave je v veliki meri potrdila številne predhodne izsledke (Nikolajeva 2013; Zorman 2017; Iordanou, Mattock 2022; Li 2023; Schoppmann idr. 2023; Pezdirc Bartol 2024), ki navajajo možnost uporabe slikanic pri čustvenem opismenjevanju otrok ter možnost prenosa informacij iz slikanic v realno življenje. Slikanice ustvarjajo simulacijo čustev in na ta način ponujajo nadomestno čustveno izkušnjo (Nikolajeva 2013, 2018). Na prenos informacij iz knjig v realno življenje spodbudno vpliva pogovor med branjem in po njem (Schoppmann idr. 2023) oz. poustvarjanje estetske izkušnje slikanice, s katero otroci sporočajo, kako so zgodbo doživeli in razumeli (Marjanovič Umek idr. 2022).

Praktične delavnice so pokazale, da otroci izbranega vrtea poznajo in razumejo temeljna neugodna čustva, kot so strah, žalost in jeza. Pri obravnavi posameznih čustev je bilo zaznati opazno razliko predvsem pri jezi, saj so imeli otroci pri pogovoru o tem čustvu nekoliko več zadržkov kot pri obravnavi žalosti in strahu. Menimo, da ima v tem primeru možnost poustvarjanja slikanice še večjo dodano vrednost, saj uporaba gledališke pedagogike v dejavnostih po branju omogoča prevzemanje vloge literarnih junakov, kar predstavlja otrokom varnejše okolje za soočanje s čustvom jeze. Gledališke dejavnosti torej otroku omogočajo varnost tudi v predstavljanju tabuiziranih čustev preko fiktivnega lika. Hkrati pa vživetje v namišljene like omogoča improvizacijo in varno (tudi zaradi skrbnega opazovanja s strani vzgojiteljev) eksperimentiranje v socialnih interakcijah.

Ugotovili smo, da slikanice lahko učinkovito pripomorejo k razumevanju in uravnavanju neugodnih čustev pri otrocih, kadar je njihovo posredovanje v predšolski književni vzgoji načrtovano in izvedeno s profesionalno skrbjo.

Literatura

- AKIN, Terri, COWAN, David, PALOMARES, Susanna, SCHILLING, Diane, 2000: *Pomoč otrokom pri spoprijemanju z žalostjo, strahom in jezo*. Ljubljana: EDUCY.
- BATISTIČ ZOREC, Marcela, PROSEN, Simona, 2011: *Priročnik za razvojno psihologijo v programu Predšolska vzgoja*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

- BERGMAN DEITCHER, Deborah, ARAM, Dorit, KHALAILY-SHAHADI, Mabsam, DWAIRY, Mona, 2021: Promoting Preschoolers' Mental-Emotional Conceptualization and Social Understanding: A Shared Book-Reading Study. *Early Education and Development* XXXII/4. 501–515. <https://doi.org/10.1080/10409289.2020.1772662> (dostop 2. 4. 2025)
- GRØVER, Vibeke, SNOW, Catherine E., EVANS, Leigh, STRØMME, Hilde, 2023: Overlooked Advantages of Interactive Book Reading in Early Childhood? A Systematic Review and Research Agenda. *Acta Psychologica* 239. <https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2023.103997>
- IORANOU, Christiana, MATTOCK, Karen, 2022: Where the Wild Things Are: Understanding of Emotions in a Picture Book. *Education* L/5. 627–639. <https://doi.org/10.1080/03004279.2021.1882526>
- KAVČIČ, Tina, FEKONJA, Urška, 2020: Čustveni razvoj v zgodnjem otroštvu. Ljubica Marjanovič Umek, Maja Zupančič (ur.): *Razvojna psihologija: 2. zvezek. 2. dopolnjena in razširjena izdaja*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 393–412.
- KERMAUNER, Aksinja, 2022: *O miški, ki je oklofotala medveda*. Dob: Miš.
- KORDIGEL ABERŠEK, Metka, 2008: *Didaktika mladinske književnosti*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- KORDIGEL ABERŠEK, Metka, JAMNIK, Tilka, 1999: *Književna vzgoja v vrtcu*. Ljubljana: DZS.
- LEŠNIK JERAS, Irina, 2024: Gledališki učni pristopi in njihova aplikacija v komunikacijski pouk književnosti v osnovni šoli. *Sodobna pedagogika* LXXV/2. 91–108.
- LI, Xinqi, 2023: Emotion Understanding, Expression, and Regulation in Early Childhood. *Journal of Education, Humanities and Social Sciences* 15. 25–30. <https://doi.org/10.54097/ehss.v15i.9055>
- MARJANOVIČ UMEK, Ljubica, FEKONJA, Urška, HACIN BEYAZOGLU, Kaja, 2022: *Skupno branje odraslih in otrok: Otrokov vstop v svet domišljije, čustev, besed in zgodb*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- MLAKAR ČRNIČ, Ida, 2004: *Kako sta Bibi in Gusti preganjala žalost*. Radovljica: Didakta.
- NIKOLAJEVA, Maria, 2013: Picturebooks and Emotional Literacy. *The Reading Teacher* LXVII/4. 249–254.
- NIKOLAJEVA, Maria, 2018: Emotions in Picturebooks. Bettina Kümmerling-Meibauer (ur.): *The Routledge Companion to Picturebooks*. Oxon, New York: Routledge. 110–118.
- PEZDIRC BARTOL, Mateja, 2024: Izražanje čustva žalosti v sodobnih slikanicah. *Primerjalna književnost* XLVII/1. 131–144. <https://doi.org/10.3986/pkn.v47.i1.08>
- SCHOPPMANN, Johanna, SEVERIN, Franziska, SCHNEIDER, Silvia, SEEHAGEN, Sabine, 2023: The Effect of Picture Book Reading on Young Children's Use of an Emotion Regulation Strategy. *PLoS ONE* XVIII/8: e0289403. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0289403>
- SENDACK, Maurice, 2013: *Tja, kjer so zverine doma*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- SKUBIC, Darija, PODOBNIK, Uršula, 2018: Prepričanja vzgojiteljev o rabi slikanice brez besedila v vrtcu. *Jezik in slovstvo* LXIII/4. 17–31.
- SMRTNIK VITULIČ, Helena, 2007: *Čustva in razvoj čustev*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani.
- STROUSE, Gabrielle A., NYHOUT, Angela, GANEA, Patricia A., 2018: The Role of Book Features in Young Children's Transfer of Information from Picture Books to Real-World Contexts. *Frontiers in Psychology* 9. 299–311. <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2018.00050/full/> (dostop 2. 4. 2025)
- VELTHUIJS, Max, 2004: *Žabec je žalosten*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- ZORMAN, Barbara, 2017: Čustvena nalezljivost: Analiza na primerih izbranih slovenskih slikanic. *Sodobnost* LXXXI/11. <https://www.sodobnost.com/barbara-zorman-custvena-nalezljivost-2/> (dostop 2. 4. 2025)
- ZUPANČIČ, Maja, 2020: Razvoj čustev in temperamenta ter osebnost v obdobjih dojenčka in malčka. Ljubica Marjanovič Umek, Maja Zupančič (ur.): *Razvojna psihologija: 1. zvezek. 2. dopolnjena in razširjena izdaja*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 257–286.